

A FRANCIA „ARANYFAL“ ÉS A FRANCIA DEMOKRACIA.

A Blum-kormány elleni támadás egyes mozzanatai filmszerű gyorsasággal peregtek le. Junius 3.-án — mint a polgári radikális *Oeuvre* írja — az „összeesküvők“ vacsorája egy Opera körüli étteremben. Jelen van állítólag *Laval*, Mussolini és Franco kebelbarátja, valamint *Moreau*, a Francia Bank egykori főkormányzója, a fináncsőke egyik hatalmassága. Junius 7.-8.-án az állampapírok árfolyama mélypontra süllyed. 17.-én megindul a kormány elleni támadás a szenátusban, amely három nap alatt a kormány lemondásához vezet. Valóban különös sorozata az eseményeknek, hiszen a Blum-kabinet ezekben a napokban is az ország és a kamara teljes bizalmát élvezte, sőt a legutolsó időközi választásokon ugyiszólván megsemmisítő győzelmet aratott ellenfelei felett. Mi magyarázná tehát a népfront ellenfelei támadásának ezt a sikerét, ha nem az „aranyfal“, amit a pénz és vagyon hatalmasságai mindannyiszor szembeállítottak a francia nemzet vágyaival és akaratával, valahányszor ezek a vágyak a megvalósuláshoz közeledtek? A legutolsó 150 év története azt tanítja, hogy a demokráciának le kell rombolni ezt az aranyfalat; érelyesen szembe kell szállnia a bankok, kartellek kivételes hatalmával, ha meg akarja valósítani évszázados törekvéseit.

A pénzhatalmasságok, az „aranyfal“ szerepe a francia politikában a nagy francia forradalommal kezdődik, amely „jakobinus módon“ végzett a polgárság ellenfeleivel. A bankárok és a hadseregszállítók azonban nem a kispolgárság, amelynek képviselőjében Robespierre, a „megvesztegethetetlen“ forradalmi diktatúrát gyakorolt. 1799-ben, mikor a *direktórium* megszavazza a tőke megadóztatásának és adókiadó bizottságok felállításának tervét, a nemzeti háború vámszedői: a hadseregszállítók és bankárok végérvényesen elhatározzák, hogy véget vetnek a forradalomnak. A kormány megbuktatására mindenekelőtt egy, a tömegek előtt népszerű tábornok szükséges.

Bonaparte, a „forradalmi“ tábornok népszerűsége óriási, érthető tehát, hogy a világtörténelem legnagyobb stílú kalandora és a pénzemberek egymásra találjanak. Az ötlet *Perrégonax* bankár agyában fogamzik meg, aki barátja a tábornok feleségének, Josephine Beauharnaisnek és aki leányát Marmonthoz, Bonaparte szárnysegédéhez adta férjhez. A gondolatot tett követi.

Az „összeesküvők“ megbízottja az Egyiptomban időző Bonapartehoz indul, aki ekkor még a piramisok tövében „három ezredév“ dicsőségéről álmodozik. Ez azonban nem akadályozza abban, hogy az üzletet megkapva csapat-papot otthagyon és haladéktalanul Párisba térjen. Az összeesküvők pénzügyi szindikátusa két milliót bocsát rendelkezésére az államcsíny végrehajtására, amellyel biztosítja az „öregék tanácsa“ elnökének, Lemerciernek a „jóindulatát“ és testvérét Lucien Bonapartet az „öt százak tanácsának“ elnökévé választja. Minden úgy megy, mint a karika-csapás... Marmont, Bonaparte hadsegéde megnyeri Moreau, Masséna, Jubé tábornokok támogatását és a Páris katonai parancsnokává kinevezett Bonaparte brumaire 18.-án végrehajtja az államcsíny, amely a köztársaság „első konzuljává“, koronázatlan császárává avatja. A bankárok azonban, akik a napoleoni diktatúrához vezető államcsíny finanszírozták: tudták, mibe fektetik pénzüket. 1800-ban megalakul a *Francia Bank*, amellyel az állam az alapító bankárok rendelkezésére bocsátja a kincstár hatalmas alapjainak kezelését, majd a bankjegy kibocsátás jogát. Az „aranyfal“ ez időtől kezdve a demokratikus és nemzeti törekvések legnagyobb akadályává válik.

Napoleon bukása és a Bourbonok visszatérése mit sem csorbított a

pénzemberek hatalmán. Az 1830-as forradalom viszont, amely Lajos Fülöpöt, a „polgárkirályt“ ültette trónra, egyenesen „a bankárok uralmának kezdetét“ jelentette. Nem így a 48-as forradalom, amelyben a kispolgárság mellett már a párisi munkásság is önálló erőként jelentkezik.

A párisi munkások a „munka megszervezésének“ jelszavát írták zászlajukra, amely csirájában már a termelőeszközök szocializálásának követelését tartalmazza. A több, mint 100.000 párisi munkanélküli számára a kormány kénytelen a „Nemzeti Műhelyeket“ felállítani, ahol a munkanélküliség áldozatai kenyeret találtak. A Műhelyek fentartásához azonban pénz kellett s a kormány a pénzügyi hatalmasságok kezében lévő Francia Bankhoz fordult egy 150 millió frankos előlegért, mindaddig, amíg a pénzpiac helyzete lehetővé teszi államkölcsön kibocsátását. A pénzhatalmak megadták az előleget, június 30.-án. Június 21.-én azonban a nemzetgyűlés pénzügyi eszközök híján bezárta a Nemzeti Műhelyeket és a végső kétségbeesésbe kergetett párisi munkásság 23.-án torlaszokat emelt.

A felkelést a kivételes hatalommal felruházott Cavaignac tábornok a szó szoros értelmében vérbefojtotta. A 11.000 fogoly közül 3000-et küldtek minden bírói ítélet nélkül kényszermunkára. A pénzhatalmak ez egyszerű „manőver“ megnyitotta az utat III. Napoleon diktatúrája előtt, akinek államcsínyét — három évvel később — ugyanannak a „véletlenül“ későn megszavazott kölcsönnek a 75 millió „maradványából“ fedezték, amely a 48-as júniusi tömegmészárlást elháríthatta volna. A második köztársaság halálát ugyanazok a pénzügyi hatalmak állták, amelyek az elsőt a másvilágra segítették.

Nehéz volna ezen a helyen részletesen ismertetni azokat a pénzügyi műveleteket, amelyeknek segítségével a pénzügyi hatalmasságok elszántan szembeszálltak a francia demokratikus és köztársasági törekvésekkel, még a francia nemzet megsemmisülésének veszélye árán is. *Sedan* után például, amikor a III. Napoleon által provokált háborúban a diktátor seregeit a németek tönkrevérték s a hatalmat a „nemzeti ellenállás“ köztársasági színezetű kormánya vette át, a pénzügyi hatalmasságok egyszerűen megtagadták a hadviselés folytatásához szükséges összegek folyósítását és ezzel a ténykedésükkel nagyban hozzájárultak a háború végleges elvesztéséhez. Ezek a hatalmak alkalmazkodtak a „köztársasághoz“, amíg a köztársaság alkalmazkodott hozzájuk, de a diktatura különböző válfajai után néztek, amikor a köztársaság valóban lépéseket tett a nép követeléseinek megvalósításához. Fordulatukat a szervezett regresszió felé 1934 február 6.-a jelzi, amikor a tömegeknek a korrupció elleni felháborodását a parlament elleni merényletre akarták felhasználni. A gazdasági válság és Hitler uralomra jutása arra tanították a bankok és kartellek urait, hogy profitjaikat csak a kisemberek még tökéletesebb kihasználásával, az államkassza kimerítésével és a demokratikus intézmények megszüntetésével tarthatják épségben. A tervezett államcsínyre az összes demokratikus erők népfrontban való összefogása, a Blum-kormány hatalomra kerülése és a szociális reformok sorozata volt a válasz... Lehetséges-e ezt az erőt a régi eszközökkel, hitelmegtagadással és pénzügyi spekulációkkal összetörni?

A frank és az állampapírok elleni pénzügyi támadás lemondásra kényszerítette a Blum-kormányt, amelytől a pénzhatalmasságok befolyása alatt álló szenátus megtagadta a pénzügyi eszközöket ennek a válságnak a leküzdésére. A népfrontkormány után azonban újabb népfrontkormány következik, amely nem tehet egyebet, minthogy ugyanott folytatassa a harcot, ahol elődje abbahagyta. Az I. és II. köztársaság sirásói

nem hantolhatják el a III. köztársaságot is, mert ennek ismét csak a francia nép kenyere és szabadsága és Európa békéje volna az ára. „A népfront kormány meghalt — éljen a népfront kormány!” — ebben foglalta össze Albert *Bayet*, a népfront egyik nagytekintélyű polgári publicistája a széles tömegek álláspontját. A népfront kormány s vele a fenyegetett III. köztársaság azonban csak úgy élhet, ha energikus eszközökkel véget vet a pénzügyi „összeesküvések” lehetőségének. A politikai demokrácia fennállása immár végérvényesen összefonódott a gazdasági demokratizálódás elháríthatatlan feladatával. (*Antal János*)

V I L Á G S Z E M L E

A spanyol harctéren változatlanul tombol a naponta 100 millió peze-tába kerülő küzdelem. A központi kormánynak nem sikerült legyőzni a felkelőket, elsősorban azért, mert Németország és Itália hathatósan segíti őket. Mialatt a demokratikus hatalmak aggodalmasan igyekeznek a semlegességet fenntartani, Franco hatalmas pártfogói módját ejtik a segítségnek. Tény, hogy a köztársaságiaknak egy év alatt sem sikerült még nagyszabású támadásra alkalmas hadsereget szervezniök, soraikat — az anarchisták lázadásai és a kormányválságok bizonyítják — egyenetlenség dülja, külföldről pedig leginkább csak szóbeli biztatást kapnak. A Blum-kormány, — melynek ha másért nem, egyetemes francia érdekből meg kellett volna akadályoznia Francoék uralomrajutását az Ibériai félszigeten, — csődöt mondott és talán Chautemps nagyobb gondot fordít Franciaország stratégiai érdekeire, mint Leon Blum a „népfront” céljainak megvalósítására.

A felkelők olasz támogatása Mussolini földközítengeri politikájából is adódik. Bár nyilatkozata azt mutatja, hogy tisztában van Itália „hadipotenciái”-nak tulvéges voltával, megsokszorozza aktivitását a „mare nostron” és Közép-Európában. A *Svea* és az *Agip* társaságokkal Albániát — a gazdasági ellenőrzéssel — teljesen magához láncolja és a szkipetárok országában, ahol a közelmúlt választáson az egy millió lakost képviselő 4006 szavazó a kormány mind a 85 jelöltjét megválasztotta, de a 16 ellenzék közül egyetlenegy sem, *Edhem Toto*, volt reakciós belügyminiszter argyrocastrói felkelése viszont arra utal, hogy a nagy egyetértés mögött különvéleményt képviselő erők is feszülnek. Erősebb lábakon áll az olasz hatalom keleti támaszpontján, a Dodekanézoszon, ahol a Jeroszi erődítmények miatt oly fontos 14 szigeten az italianizálás komoly eredményeket ért el az elmúlt 25 év alatt. *De Vecchi* „quadrumvir”, az új kormányzó feladata a szomszéd törökök gyanakvását egy paktum érdekében eloszlatni. Ezeket azonban semmiesetre sem érinti kellemesen az egynegyed milliárd lírával emelt olasz tengerészeti költségvetés. Az angol *Bywater* szerint az elavult típusoktól eltekintve, Itália 100 tengeralattjárójával a legerősebb a fegyvermumben. Franciaország (85), Japán (64), Anglia (54), és az U. S. A. (51) csak jóval utána következnek.

Itália tengeri erejének növekedése Angliát a legkomolyabban aggasztja. Az új Chamberlain kormány nem törődve a fegyverkezési nyereségek megadóztatása miatt elgáncsolt hadfelszerelési-kölcsön tüntetéssel, minden erejével sietteti a felszerelést. A *Colvilles Ltd.* skót acélkonzern is kiterjeszti üzemét, mialatt *Bishopton* mellett a „világ lemagyobb muniógyára” épül. E 800 hektárra kiterjedő ipartelepen kívül Gales, Ar-